

Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Στέφανος ὑπήκουσε καί, καταλιπὼν διοικητὴν τῆς Χερσῶνος καὶ τῶν πέριξ πόλεων τὸν σπαθάριον Ἡλίαν, ἐξέπλευσε κατὰ Ὀκτώβριον πρὸς τὴν βασιλεύουσαν. Καὶ ἅπας μὲν σχεδὸν ὁ στόλος οὗτος κατεποντίσθη ὑπὸ τρικυμίας, καθ' ἣν ἀπώλεσθησαν, ὡς λέγεται, 73.000 ψυχαί. Ἀλλὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ οὐδὲ μετὰ τὸ φοβερὸν τοῦτο γεγονός ἐκορέσθη ἡ μαγία· παρασκευάσας στόλον ἕτερον ἐκπέμπει αὐτὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ 711 εἰς Χερσῶνα καὶ παραγγέλλει νὰ μὴ ἀφήσῃ ψυχὴν ζῶσαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ λίθον ἐπὶ λίθου. Οἱ Χερσωνῖται ὅμως, μετὰ τῶν ὁποίων συνέπραττεν ἤδη ὁ σπαθάριος Ἡλίας, βλέπων τὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀπονοίαν, καὶ οἷτινες ἀχύρωσαν μὲν τὴν πόλιν αὐτῶν, ἔλαβον δὲ ἐπικουρίαν τινὰ παρὰ τοῦ χαγάνου τῶν Χαζάρων, κατατροποῦσι τοὺς ἀπεσταλμένους, προσφέρουσι τὸ στέμμα εἰς τὸν Ἡλίαν καί, τούτου ἀποποιηθέντος, εἰς εὐπατριδὴν τινὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Φιλιππικόν, ὅστις διετέλει ἐξόριστος ἐν τῇ πόλει αὐτῶν καὶ ἀπεδέχθη τὴν βασιλείαν. Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἰουστινιανὸς μαθὼν τὰ γενόμενα πρῶτον μὲν τρέχει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἡλίου καὶ σφάζει

Νόμισμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ Β'
(Ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Τιβέριου.
Ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὄψεως ὁ Χριστὸς κρατῶν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ σταυρός)

τοὺς δύο αὐτοῦ υἱοὺς καὶ τὴν ἐσχάτην ἐπιβάλλει ὕβριν εἰς τὴν μητέρα αὐτῶν, ἔπειτα δὲ νέον πάλιν ἐξαποστέλλει εἰς Χερσῶνα στόλον, ὅστις ὅμως ἀποτυχὼν περὶ τὴν ἐφοδὸν ἐνοῦται μετὰ τῶν Χερσωνιτῶν. Καὶ ἤδη ὁ Φιλιππικὸς ἐπέρχεται μεθ' ὅλης ταύτης τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆλθε τόσῳ μᾶλλον εὐχερῶς ὅσῳ ὁ Ἰουστινιανός, ὑποπτεύων τὴν προδοσίαν τοῦ τελευταίου στόλου, εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ διαπεράσει τὸν Βόσπορον καὶ προελάσει μετὰ τινων στρατευμάτων μέχρι τῶν περιχώρων τῆς Σινώπης, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὰ ἐν Χερσῶνι γινόμενα. Ἀλλὰ, ἐνῶ οὗτος διέτριβε περὶ Σινώπην, ὁ Φιλιππικὸς εἰσῆρχετο ἀκωλύτως εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἐξέπεμπε κατὰ τοῦ πρῶην βασιλέως τὸν σπαθάριον Ἡλίαν μετὰ δυνάμεως ἰκανῆς. Μάχη δὲν ἐγένετο, διότι οἱ περὶ τὸν Ἰουστινιανὸν ἔσπευσαν νὰ παραδώσωσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ἡλίαν, ὅστις εὐλόγως μένεα πνέων ἐθανάτωσεν ἰδίᾳ χειρὶ τὸν βασιλέα· συγχρόνως δὲ ἐσφάγη ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Τιβέριος.

Τοιοτοτρόπως τὸ κράτος ἀπηλλάγη τελευταῖον διὰ παντὸς τοῦ ὀλεθρίου ἐκείνου ἀρχοντος· καὶ κατελύθη ἐνταῦθα ἡ τοῦ Ἡρακλείου δυναστεία, ἑκατὸν ἀκριβῶς ἔτη ἀφ' ἧς ὁ ἀρχηγέτης αὐτῆς κατέλαβε τῷ 611 τὴν βασιλείαν. Ἡ δυναστεία αὕτη, ἀρξαμένη ἀπὸ ἠρώος καὶ ἐξακολουθήσασα δι' ἀνθρώπων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μετρίων, ἀπέληξεν εἰς παράφρονα. Ἀλλὰ τὸ καθ' ἡμᾶς δὲν ἐδιστασαμεν νὰ ἀκριβολογήσωμεν ὅπως οὖν περὶ αὐτῆς, πρεσβεύοντες ὅτι ἡ ἱστορία δὲν εἶναι οὔτε ἐγγειρίδων ἠθικῆς οὔτε διήγημα σκοποῦν ἀπλῶς τὴν τῶν ἀναγινωσκόντων τέρψιν. Ἡ ἱστορία εἶναι ἢ πιστὴ εἰκὼν τῶν περιπετειῶν τῆς ἀνθρωπότητος μετὰ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς καὶ τῶν κακιῶν, τῶν εὐτυχημάτων καὶ τῶν ἀτυχημάτων. Οἱ πρωταγωνισταὶ τῆς ἱστορίας δὲν ἀποτελοῦσιν αὐτοὶ καὶ μόνοι ὀλόκληρον τὴν εἰκόνα ταύτην· ὀπισθεν αὐτῶν ἴστανται οἱ λαοὶ δρῶντες καὶ πάσχοντες, καὶ ἔχοντες ἐν γένει αὐτοτελεῖ ἀίδιον βίον, ὅστις τροπολογεῖται μὲν μέχρι τινὸς ἐπ' ἀγαθῷ ἢ ἐπὶ κακῷ ὑπὸ τῶν διαβατικῶν ἐκείνων προσώπων, δὲν ἀλλοιοῦται δὲ ὀλοσχερῶς ὑπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἀντεπιδρᾷ μάλιστα πολλάκις ἐπὶ